

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЗАКОНОДАВСТВА НА МОЛОДЬ

Листопад 2025

Проєкт методології розроблено для використання державними інституціями, парламентськими комітетами, дослідницькими службами, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями

Цей документ підготовлений ГО «Український парламентський інститут» у рамках проєкту «Єднання для громади», що реалізується ICAP Єднання за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст цього документа є виключною відповідальністю ГО «Український парламентський інститут» і не обов'язково відображає позицію ICAP Єднання та Європейського Союзу.

1. Вступна частина

Молодь є однією з найбільш чутливих до змін законодавства соціальних груп. Значна частина рішень парламенту щодо освіти, зайнятості, мобільності, житла, соціальної політики, цифрової безпеки та участі в демократії безпосередньо впливає на життя молодих людей і їхню здатність реалізовувати власний потенціал в країні.

Водночас вплив законів на молодь часто залишається непроаналізованим системно, що призводить до:

- ухвалення законів без оцінки довгострокового ефекту на молодь;
- нерівномірного впливу на різні групи молоді (студенти, молоді працівники, молодь з інвалідністю, молоді жінки, сільська молодь, молоді ВПО);
- виникнення непередбачуваних негативних наслідків для молоді.

Методологія вводить єдиний стандартизований підхід, що інтегрує:

- підходи оцінки ефективності та впливу законодавства;
- молодіжно-орієнтований аналіз (youth-sensitive policy analysis) проєктів нормативно-правових актів;
- інклюзивні методи збору даних та проведення консультацій.

Ця Методологія визначає алгоритм здійснення оцінки впливу проєктів законодавчих актів та чинних законів на молодь. Вона базується на поєднанні українських рамкових підходів до оцінки законодавчого впливу та європейських практик Youth-check та Child & Youth Impact Assessment, OECD Youth Policy Toolkit. Методологія розроблена для використання суб'єктами оцінювання на добровільній основі, для того щоб в майбутньому бути інтегрованою в існуючі процедури.

Метою Методології є забезпечення врахування інтересів молоді (віком 14–35 років) у правотворчому процесі, підвищення якості законодавства, щоб вплив будь-якого законодавчого акта на молодь був вчасно визначений, ретельно проаналізований та врахований у подальшій імплементації законодавства, а також мінімізовано ризики виникнення негативних наслідків для молодих людей.

Запровадження цієї Методології має на меті не створення додаткової бюрократичної процедури, а формування сталої практики “молодіжної перевірки” (youth-check) при підготовці та перегляді законодавства. Це дозволить ще на етапі розробки виявляти ризики для молоді, зменшувати вартість помилок державної політики та підвищувати довіру молодих громадян до рішень парламенту й уряду.

II. Основна частина

1. Загальні положення

1.1. Пропонована методологія передбачає порядок здійснення суб'єктами оцінювання діяльності, спрямованої на відстеження, аналіз та оцінку розроблених законодавчих актів, а також реалізації прийнятих законодавчих актів у частині впливу на молодь.

1.2. У Додатках наведено зразки форм документів, пов'язаних із проведенням оцінки впливу.

1.3. Ця Методологія охоплює два взаємопов'язані процеси:

- ex ante оцінку впливу проєктів нормативно-правових актів на молодь;
- молодіжно-орієнтований постзаконодавчий контроль чинних законів (оцінка фактичного впливу на молодь).

Ex ante оцінка включає такі етапи: планування оцінки (скринінг), юридична оцінка, збір даних, аналіз даних, підготовка та оприлюднення Звіту за результатами оцінки.

Молодіжно-орієнтований постзаконодавчий контроль здійснюється за окремою процедурою, визначеною розділом 8 цієї Методології, і може ґрунтуватися як на результатах попередньої ex ante оцінки, так і на додаткових дослідженнях передбачених чинним законодавством.

1.4. Оцінка впливу на молодь може проводитись:

- щодо законопроєктів - у форматі ex ante оцінки на стадії їх підготовки та розгляду;
- щодо чинних законів - у форматі молодіжно-орієнтованого постзаконодавчого контролю.

Оцінка впливу на молодь здійснюється на основі планів, затверджених суб'єктами оцінювання.

1.5. Суб'єктами оцінювання є: суб'єкти правотворчої ініціативи/розробники проєктів актів, молодіжні ради, створені при органах державної влади, Верховна Рада України та її комітети (відповідно до предметів їх відання), неурядові громадські організації.

1.6. Оцінка впливу може здійснюватися щодо:

1. одного закону / законопроєкту;
2. окремих структурних елементів закону / законопроєкту;
3. державної політики (сукупності актів у певній сфері).

1.7. Координація застосування цієї Методології на центральному рівні може покладатися на уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері молодіжної політики, який:

- забезпечує методичний супровід суб'єктів оцінювання;
- формує та підтримує мережу відповідальних осіб в органах державної влади (наприклад на рівні молодіжної ради);
- узагальнює результати оцінок впливу на молодь та готує щорічний огляд практики застосування цієї Методології.

1.8. Методологія доповнює, а не замінює оцінку регуляторного впливу, гендерно-правову експертизу, антикорупційну експертизу та інші експертизи передбачені чинним законодавством.

1.9. Оцінка впливу здійснюється пропорційно потенційному впливу акта. Для актів із мінімальним впливом може проводитися обмежена оцінка на основі скринінгу.

2. Принципи оцінки впливу законодавства на молодь

2.1. Принцип першочергового врахування інтересів молоді. Оцінка повинна відображати права та інтереси молоді відповідно до міжнародних зобов'язань України.

2.2. Недискримінація та рівність можливостей. Аналіз має враховувати різні групи: молодих жінок, молодь з інвалідністю, ЛГБТ+ молодь, молодь що проживає в сільській місцевості, ВПО, молодь із низьким доходом тощо.

2.3. Участь молоді у виробленні рішень. Молоді люди виступають ключовими учасниками, а не пасивними об'єктами регулювання.

2.4. Прозорість та відкритість даних. Результати мають публікуватися у зрозумілому та доступному форматі, з можливістю громадського обговорення.

2.5. Системність. Методологія інтегрується в цикл правотворчості та застосовується як до прийняття закону (*ex ante*), так і після прийняття (*ex post*) у процесі його імплементації.

2.6. Емпірична доказовість. Дані мають бути кількісні та якісні, взяті з достовірних джерел.

2.7. Інтеграція з іншими оцінками. Оцінка впливу на молодь має узгоджуватися з оцінкою регуляторного впливу, гендерно-правовою експертизою, антикорупційною експертизою та іншими інструментами державної політики.

2.8. Міжпокоління справедливність. При оцінці впливу має бути враховано довгострокові наслідки рішень, щоб уникнути перекидання економічних чи екологічних боргів на молодь у майбутньому.

2.9. Пропорційність. Глибина та обсяг оцінки впливу на молодь мають відповідати масштабам та характеру впливу акта. Для актів з низьким потенційним впливом може бути здійснена обмежена оцінка на основі скринінгу

3. Планування оцінки впливу нормативно-правових актів на молодь та підготовчі дії до її проведення

3.1. Плануючи оцінку впливу законопроектів, суб'єкт оцінювання відбирає законодавчі акти на сесійній основі. Плануючи молодіжно-орієнтований постзаконодавчий контроль суб'єкт оцінювання щорічно відбирає закони, що потребуватимуть здійснення оцінки протягом наступного року (рекомендовано -принаймні один закон). Додатково здійснюється постійний моніторинг зареєстрованих нормативно-правових актів з метою швидкого реагування та включення до плану відповідних актів.

3.2. Суб'єкт оцінювання визначає мету, обсяг та строки здійснення оцінки впливу щодо кожного з відібраних актів, а також орієнтовний перелік джерел інформації та даних, необхідних для їх оцінки.

3.3. Під час скринінгу суб'єкт оцінювання визначає, чи має законопроект потенційний або прямий вплив на молодь. За результатами скринінгу приймається рішення про:

- проведення повної оцінки;
- проведення спрощеної оцінки;
- відсутність необхідності оцінки (з обґрунтуванням).

3.4. Проект нормативно-правового акта відбирається для подальшої оцінки, якщо він:

- безпосередньо впливає на молодь (наприклад, у сферах освіти, молодіжної політики);
- впливає на молодь опосередковано (наприклад, через податкову політику, транспорт, цифрові послуги);
- має прихований вплив, наприклад житлове будівництво (впливає на можливість молоді купити житло, хоча слово "молодь" там може не згадуватися)
- може створювати ризики для молоді (обмеження прав, питання безпеки тощо).

3.5. Ключовими питаннями при відборі нормативно-правових актів є:

- Які цілі та проблеми має вирішити ініціатива?
- Чи може ініціатива впливати на молодь— прямо чи опосередковано?
- Які групи молоді можуть бути особливо вразливі?

- Чи може ініціатива посилити або створити нерівності між групами молоді?

3.6. У разі потреби вибору одного акту з-поміж кількох, що відповідають вимогам, доцільно зважати на: масштаб впливу на молодіжні групи, соціальну значимість ініціативи для молоді, євроінтеграційну складову, наявність ризику нерівності чи дискримінації, наявність міжнародних зобов'язань у сфері молодіжної політики.

3.7. Після проведення скринінгу формування списку актів для здійснення оцінки супроводжується:

1. формулюванням мети оцінки впливу;
2. визначенням обсягу оцінки впливу та конкретних питань, що потребують з'ясування;
3. визначенням вікових рамок (наприклад, 14–35 років) та підгруп, на які спрямовано вплив (студенти, молоді працівники, молоді сім'ї, молодь із сільських територій, ВПО, молодь з інвалідністю тощо) для забезпечення диференційованого аналізу;
4. визначенням необхідних джерел інформації та даних (план збору даних та карта заінтересованих сторін);
5. розрахуванням розумних строків для отримання інформації та/або даних, їх узагальнення та аналізу, підготовки проєкту звіту про оцінку впливу.

3.8. Для оцінки впливу відбираються окремі проєкти нормативно-правових актів у цілому або їхні окремі структурні елементи (розділи, глави, статті тощо), які стосуються впливу саме на молодіжну політику та молодь.

3.9. Формується план збору даних, який містить типи даних (статистичні, адміністративні, результати опитувань, інтерв'ю), органи, що володіють інформацією, перелік заінтересованих сторін, строки збору, відповідальних осіб.

3.10. До кожного обраного для оцінки впливу нормативно-правового акта формуються списки потенційних заінтересованих сторін.

3.11. Строки здійснення оцінки впливу визначаються з урахуванням мети, обсягу та наявності чи відсутності необхідної інформації та/або даних. Для проєктів нормативно-правових актів враховуються строки їх розгляду та прийняття.

3.12. Для актів із низьким потенційним впливом на молодь допускається застосування спрощеної процедури, яка включає лише:

- чек-лист скринінгу (Додаток 1);
- короткий опис впливу в 1–2 сторінках;

– заповнення мінімальних розділів 1–4 Шаблону Звіту (Додаток 6).

Повна процедура з використанням усіх інструментів (матриця, шкала інклюзії, розширені опитування) застосовується до актів із значним або помірним впливом.

4. Юридична оцінка впливу проєктів нормативно-правових актів на молодь

4.1. Суб'єкт оцінювання здійснює попередній огляд проєкту нормативно-правового акта щодо його відповідності:

- міжнародним зобов'язанням України у сфері молодіжної політики та захисту прав молоді;
- засадам державної молодіжної політики в Україні;
- ключовим програмним документам щодо молоді (стратегії, концепції, державні цільові програми).

4.2. На цьому етапі можуть попередньо виявлятися потенційні колізії, дискримінаційні норми або норми, що можуть призвести до обмеження прав молоді.

5. Збір даних для проведення оцінки впливу проєктів нормативно-правових актів на молодь

5.1. Визначення джерел інформації здійснюється з урахуванням мети та обсягу оцінки впливу, а також переліку питань, на які необхідно отримати відповіді. На початковому етапі доцільно проаналізувати пояснювальні записки до проєктів законів для виявлення прогнозованих наслідків, які закладалися суб'єктами законодавчої ініціативи.

5.2. Основними джерелами інформації та даних для оцінки є:

1. офіційні звіти: звіти органів державної влади (зокрема Мінмолодьспорту, МОН, Мінсоцполітики), органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, підготовлені на виконання закону;
2. парламентські матеріали: рекомендації парламентських та комітетських слухань, стенограми засідань;
3. статистичні дані: дані Державної служби статистики України, відкриті дані;
4. судова практика: рішення судів, узагальнення судової практики, статистика оскаржень;
5. наукові та аналітичні матеріали: результати наукових досліджень, аналітичні записки;
6. дані НГО та міжнародних партнерів: звіти громадських організацій, молодіжних рад, міжнародних організацій;
7. результати консультацій: звіти за підсумками публічних громадських обговорень, електронних консультацій;

8. зворотний зв'язок: звернення громадян, електронні петиції;
9. інші відкриті джерела, що містять релевантну інформацію.

5.3. Для отримання кількісних та якісних показників можуть застосовуватись такі методи:

5.3.1. Соціологічні методи:

- анкетування (зокрема з використанням Google Forms та інших онлайн-інструментів);
- глибинні інтерв'ю та фокус-групи (для збору якісних даних про ставлення молоді до проблеми).

5.3.2. Аналітичні методи:

- аналіз нормативно-правових актів та підзаконних актів;
- аналіз аналітичних звітів та досліджень, аналіз статистики та відкритих даних;
- кейс-стаді — аналіз конкретних ситуацій або прикладів застосування закону (на етапі оцінки впливу закону).

5.3.3. Публічні консультації та обговорення з молоддю.

5.4. Важливим етапом збору даних є проведення консультацій з молоддю та суб'єктами молодіжної політики, на яких здійснюється вплив нормативно-правового акта. Метою обговорень є з'ясування того, як вони оцінюють запропоновану ініціативу, які ризики та позитивні ефекти бачать, які альтернативи пропонують.

5.5. Головним принципом є забезпечення доступності та інклюзивності участі, що має враховуватися під час добору форматів консультацій із заінтересованими сторонами. При консультаціях з заінтересованими сторонами залучення молоді має відбуватись з урахуванням гендерного балансу, територіальної репрезентативності, представлення різних груп молоді.

5.6. Під час оцінки впливу забезпечуються такі критерії до якості даних:

- релевантність;
- достовірність;
- зіставність у часі;
- прозорість походження джерел;
- можливість зовнішньої перевірки.

5.7. Етичні вимоги та захист персональних даних:

Під час збору даних про молодь застосовуються такі стандарти:

- добровільність участі;
- інформована згода;
- анонімність або конфіденційність;
- захист персональних даних відповідно до законодавства;
- особлива процедура роботи з особами віком до 18 років (згода батьків або відповідна форма інформованої участі).

6. Аналіз впливу проєктів нормативно-правових актів на молодь

6.1. На основі зібраної інформації суб'єкт оцінювання здійснює аналіз потенційного впливу проєкту акта, що включає:

- ідентифікацію позитивних та негативних наслідків для прав молоді;
- визначення взаємозв'язку між різними правами та сферами життя (крос-секторальний аналіз);
- оцінку впливу на специфічні підгрупи молоді (у тому числі вразливі категорії);
- застосування сценарного аналізу (оптимістичний, реалістичний та песимістичний сценарії впливу на молодь);
- співставлення виявлених позитивних ефектів та потенційних ризиків.

6.2. У разі виявлення негативного впливу або ризиків для окремих груп молоді, суб'єкт оцінювання розробляє варіанти їх мінімізації, зокрема:

- альтернативні механізми регулювання;
- компенсаторні заходи;
- пропозиції щодо доопрацювання окремих положень законодавчої ініціативи.

6.3. За результатами аналізу формується пропозиція щодо проєкту нормативно-правового акту: підтримати без змін, підтримати із зауваженнями (з урахуванням пропонованих змін) або відхилити як таку, що має критичні негативні наслідки для молоді.

7. Формулювання висновків і рекомендацій

7.1. За результатами проведеної оцінки готується підсумковий аналітичний документ (Звіт), який містить детальні висновки щодо відповідності проєкту акта інтересам молоді.

7.2. Рекомендації можуть передбачати:

- конкретні пропозиції щодо внесення змін до тексту законопроекту для усунення ризиків порушення прав молоді;
- розробку альтернативних варіантів досягнення мети державного регулювання;
- перелік індикаторів для подальшого моніторингу ефективності акта після його прийняття.

7.3. Рекомендується додатково готувати короткий виклад результатів оцінки (до 2 сторінок) у формі, зрозумілій для молоді (youth-friendly summary), який може супроводжуватися інфографікою та публікуватися на офіційних ресурсах.

8. Моніторинг та оцінка після прийняття (Постзаконодавчий контроль)

8.1. Молодіжно-орієнтований постзаконодавчий контроль спрямований на оцінку фактичного впливу закону на молодь та виявлення його ефективності, недоліків, нерівностей або непередбачуваних наслідків. Постзаконодавчий контроль у розумінні цієї Методології здійснюється в порядку, передбаченому Законом України «Про правотворчу діяльність», та не суперечить, а доповнює методологію постзаконодавчого контролю, прийняту на виконання зазначеного Закону.

Молодіжно -орієнтований постзаконодавчий контроль може:

- базуватися на результатах *ex ante* оцінки, проведеної щодо відповідного законопроекту;
- ініціюватися як самостійне дослідження впливу чинного закону на молодь, якщо на етапі розробки такого закону *ex ante* оцінку не здійснювали.

8.1.1. Молодіжно-орієнтований постзаконодавчий контроль рекомендується проводити через три роки після набрання чинності законом.

За необхідності він може проводитися раніше, якщо:

- з'явилися ознаки потенційних негативних наслідків;
- змінилися соціально-економічні умови;
- закон суттєво впливає на великі групи молоді.

8.2. Молодіжно-орієнтований постзаконодавчий контроль включає два взаємопов'язані етапи:

1. юридичну оцінку дії закону;
2. оцінку ефективності реалізації та фактичного впливу на молодь.

8.2.1. Юридична оцінка. На цьому етапі здійснюється перевірка формально-правових аспектів дії закону:

- підзаконна база: чи були своєчасно прийняті всі необхідні підзаконні акти та чи відповідають вони змісту закону;
- узгодженість: чи відсутні юридичні колізії з іншими нормативно-правовими актами;
- судова практика: чи наявна судова практика (рішення КСУ або судів загальної юрисдикції), що свідчить про проблеми у застосуванні закону;
- якість норм: чи містить закон дискримінаційні положення, корупціогенні фактори або норми, що допускають неоднозначне тлумачення;
- дотримання прав: чи зафіксовані факти порушення прав молоді внаслідок дії закону.

8.2.2. Оцінка ефективності реалізації. Здійснюється шляхом аналізу ключових показників впливу закону на становище молоді за такими напрямками:

- Достатність закону:
 - чи досягнуто мети закону щодо покращення становища молоді;
 - чи виникли прогалини у регулюванні суспільних відносин;
 - чи відповідає затверджений механізм реалізації реальним потребам молоді;
- Виконання:
 - які фінансові та кадрові ресурси було фактично спрямовано на реалізацію;
 - чи відбувається імплементація на рівні громад рівномірно;
 - чи наявна диспропорція у доступі до прав/послуг між молоддю міських та сільських територій;
- Дотримання та правозастосування:
 - чи дотримуються норми закону цільовою аудиторією (молоддю);
 - чи існують бюрократичні складнощі в доступі до послуг;
 - чи фіксується неоднозначна адміністративна практика з боку органів влади;
- Вплив на молодь (секторальний аналіз):
 - економічний: робочі місця, рівень доходів, розвиток молодіжного підприємництва;
 - соціальний: рівень участі, інклюзія вразливих груп, якість соціальних послуг;
 - освітній: доступність та якість освіти;
 - гендерний: вплив на рівність можливостей жінок і чоловіків;
 - безпековий: вплив на фізичне та психічне здоров'я, цифрові ризики;
 - мобільність: можливості національної та міжнародної мобільності молоді;
 - Вплив на перехід до дорослого життя: Чи спрощує закон шлях до самостійності (перша робота, перше житло), чи навпаки — продовжує залежність від батьків/держави?
- Незаплановані наслідки:

- виникнення нових бар'єрів у доступі;
- прояви непрямой дискримінації або ризиків нерівності;
- надмірний адміністративний тиск на молодь.

8.3. Здійснюється порівняння фактичних даних, отриманих під час реалізації закону, із прогнозними показниками та цілями, визначеними на етапі розробки проєкту акта (у пояснювальній записці або оцінці впливу). Це дозволяє виявити непередбачувані наслідки або відхилення від запланованих результатів.

8.4. Для здійснення збору даних для проведення оцінки можуть бути використані методи передбачені розділом 5 цієї методології.

8.5. На основі результатів моніторингу, збору та аналізу даних формуються Звіт, що містить висновки та рекомендації щодо:

- необхідності внесення змін до законодавчого акта (усунення прогалін, колізій);
- перегляду державної політики у відповідній сфері;
- розробки підзаконних нормативно-правових актів на виконання закону;
- покращення практики застосування закону органами виконавчої влади для кращого забезпечення прав та інтересів молоді.

III. Додатки

Додаток 1 Чекліст для скринінгу

Додаток 2 Матриця впливу на молодь;

Додаток 3 Шкала молодіжної інклюзії;

Додаток 4 Анкети (Google Forms) для збору відповідей;

Додаток 5 Шаблон для юридичної оцінки;

Додаток 6 Шаблон Звіту за результатами оцінки впливу законодавства на молодь

ДОДАТОК 7 Шаблон звіту за результатами молодіжно-орієнтованого постзаконодавчого контролю

Додаток 1 ЧЕКЛИСТ ДЛЯ СКРИНІНГУ (ПОПЕРЕДНЬОЇ ОЦІНКИ РЕЛЕВАНТНОСТІ АКТА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ)

1. Загальна інформація

- Назва законопроекту / акта:

- Суб'єкт законодавчої ініціативи:
- Галузь регулювання:
- Дата підготовки скринінгу:
- Відповідальний(і) аналітик(и):

БЛОК А. Визначення потенційного впливу

А1. Чи впливає проєкт акта на молодь?

Позначте відповідь:

- Так, прямий вплив
- Так, опосередкований вплив
- Непрямий, потенційно прихований вплив
- Ні, вплив не встановлено

Якщо «ні», надати коротке обґрунтування та припинити аналіз.

Коротке пояснення (якщо вплив є):

БЛОК В. Хто саме серед молоді зазнає впливу?

Вкажіть групи (можна кілька):

- Учні та студенти
- Молоді працівники
- Молоді батьки
- Молодь з інвалідністю
- Молодь, що проживає у сільській місцевості
- ВПО / постраждала від конфлікту
- ЛГБТ+ молодь
- Молоді жінки
- Молодь із низьким доходом
- Інші: _____

Коротке пояснення, чому саме ці групи:

БЛОК С. Тип та масштаб впливу

С1. Тип впливу:

- Правовий (права, обов'язки, обмеження)
- Соціальний (участь, послуги, сервіси, інклюзія)
- Економічний (робота, дохід, підприємництво)
- Освітній (доступ, якість, бар'єри)
- Цифровий (онлайн-безпека, дані, цифрові навички)
- Гендерний
- Безпековий та здоров'я
- Мобільність (внутрішня/міжнародна)
- Інституційний (доступ до державних послуг)

- Інше: _____

C2. Оцініть масштаб впливу:

- Значний (впливає на велику кількість молоді або критично змінює їхні права/можливості)
- Помірний
- Низький
- Непередбачуваний / потребує додаткових даних

Коротке пояснення:

БЛОК D. Потенційні ризики (негативні ефекти)

Чи створює акт ризику для молоді?

- Нерівність / дискримінація
- Бар'єри доступу до послуг
- Погіршення матеріального становища
- Ризики для здоров'я (фізичного / ментального)
- Ризики для цифрової безпеки
- Проблеми з переходом до дорослого життя (робота, житло)
- Зниження участі у суспільному житті
- Адміністративний тиск / надмірні обов'язки
- Інше: _____

Коротке пояснення:

БЛОК E. Позитивні можливості

Чи створює акт можливості для молоді?

- Покращення доступу до освіти
- Нові можливості працевлаштування
- Покращення мобільності
- Інклюзія вразливих категорій
- Підтримка ментального здоров'я
- Розширення цифрових можливостей та навичок
- Зменшення нерівностей
- Підтримка молодіжних ініціатив / участі
- Інше: _____

Пояснення:

БЛОК F. Висновок скринінгу

F1. Чи потрібна повна оцінка впливу?

- Так — вплив є значним / помірним

- Так — існують ризики / прогалини у даних
- Ні — вплив мінімальний або відсутній (пояснення обов'язкове)

Пояснення:

F2. Рекомендації на етапі скринінгу

- Коротко опишіть, які питання повинні бути досліджені під час повної оцінки:

.....

Додаток 2. МАТРИЦЯ ВПЛИВУ НА МОЛОДЬ

1. Призначення

Матриця використовується суб'єктом оцінювання для систематизації інформації про потенційний або фактичний вплив проекту нормативно-правового акта (або чинного закону) на молодь. Матриця розробляється після проведення скринінгу, але за необхідності може бути його частиною.

2. Інструкція щодо заповнення

1. У стовпці «Сфера» зазначається відповідна сфера життя молоді (освіта, зайнятість, житло тощо).
2. У стовпцях «Позитивний вплив» та «Негативний вплив» коротко описуються типи впливів.
3. У стовпці «Групи молоді» конкретизуються підгрупи (студенти, молоді працівники, молодь з інвалідністю, ВПО тощо).
4. У стовпці «Інтенсивність впливу» зазначається оцінка за шкалою від 1 до 5 (1 — незначний вплив, 5 — дуже сильний вплив).
5. У стовпці «Коментарі / джерела даних» зазначаються основні джерела інформації та пояснення.

3. Форма матриці

№	Сфера впливу	Позитивний вплив (опис)	Негативний вплив (опис)	Групи молоді, на які впливає	Інтенсивність впливу (1–5)	Коментарі / джерела даних
1	Освіта					
2	Зайнятість та економічні можливості					
3	Житло					
4	Охорона здоров'я					

№	Сфера впливу	Позитивний вплив (опис)	Негативний вплив (опис)	Групи молоді, на які впливає	Інтенсивність впливу (1–5)	Коментарі / джерела даних
		(фізична та психічна)				
5	Соціальний захист					
		Участь у громадському				
6		та політичному житті				
		Цифрові				
7		права та безпека				
		Мобільність				
8		(внутрішня, міжнародна)				
9		Інші (зазначити)				

Додаток 3 ШКАЛА МОЛОДІЖНОЇ ІНКЛЮЗІЇ

1. Призначення

Шкала молодіжної інклюзії використовується для кількісної оцінки того, наскільки проєкт нормативно-правового акта або чинний закон:

- враховує різні групи молоді;
- забезпечує рівний доступ до прав і послуг;
- не посилює нерівність.

Шкала розробляється після проведення скрінінгу, але за необхідності може бути його частиною.

2. Підхід до оцінювання

Кожен критерій оцінюється за шкалою від 0 до 3:

- 0 балів — критерій не виконано;
- 1 бал — виконано частково / декларативно;
- 2 бали — виконано, але з обмеженнями або без спеціальних заходів для вразливих груп;

- 3 бали — повністю виконано, передбачені спеціальні механізми для вразливих груп молоді.

Сумарний бал може бути використаний для оцінки молодіжної інклюзії.

3. Критерії оцінки

№	Критерій	Опис	Бал (0–3)	Коментар
1	Охоплення різних молоді груп	Чи враховує акт різні вікові та соціальні групи молоді (14–18, 18–24, 25–35, молодь з інвалідністю, ВПО, сільська молодь, молоді жінки тощо)?		
2	Рівний доступ до послуг	Чи забезпечує акт рівний доступ молоді до передбачених послуг, програм, ресурсів (без дискримінації)?		
3	Врахування потреб вразливих груп	Чи передбачені окремі заходи або гарантії для вразливих груп (молодь з інвалідністю, ВПО тощо)?		
4	Врахування гендерного виміру	Чи враховує акт відмінності становища молодих жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, ризику гендерної нерівності?		
5	Участь молоді в розробці	Чи забезпечено участь молоді та молодіжних організацій у розробці/обговоренні акта?		
6	Інформаційна доступність	Чи передбачено зрозумілу для молоді комунікацію та доступність інформації про права, можливості та процедури?		

Підсумковий бал (максимум — 18): _____

Узагальнений висновок щодо рівня інклюзії: низький / середній / високий (заповнюється суб'єктом оцінювання).

Додаток 4 Анкети для збору відповідей;

4.1. Анкета для молоді

Мета: зібрати думки молодих людей щодо впливу (або потенційного впливу) законодавчої ініціативи на їхнє життя. Анкета може бути використана і для постзаконодавчого контролю (в такому випадку питання мають бути адаптовані під конкретні положення Закону що перевіряються).

БЛОК 1. Загальна інформація

1. Вік:

- 14–17
 - 18–24
 - 25–35
2. Стать (за бажанням):
- Жінка
 - Чоловік
 - Інше / волю не відповідати
3. Місце проживання:
- Обласний центр
 - Інше місто
 - Селище
 - Село
4. Ваш поточний статус (можна обрати кілька варіантів):
- Школяр(ка)
 - Студент(ка)
 - Працюю
 - Тимчасово не працюю
 - Підприємець / самозайнятість
 - ВПО
 - Особа з інвалідністю

БЛОК 2. Поінформованість

5. Чи знаєте Ви про [назву законопроекту / закону]?
- Так, добре обізнаний(а)
 - Щось чув(ла), але мало знаю
 - Ні, вперше чую
6. Якщо Ви щось знаєте про цей закон / законопроект, звідки Ви дізналися?
- Телебачення / радіо
 - Соціальні мережі
 - Друзі / знайомі
 - Офіційні сайти органів влади
 - Інше (вказіть) _____

БЛОК 3. Вплив на Ваше життя

7. Чи стосується цей закон / законопроект особисто Вас?
- Так
 - Частково
 - Ні
 - Важко відповісти
8. Якщо «Так» або «Частково» — у яких сферах це відчувається найбільше? (можна обрати кілька варіантів):
- Освіта
 - Працевлаштування / робота

- Соціальна допомога / пільги
 - Житло
 - Охорона здоров'я
 - Цифрові сервіси
 - Участь у прийнятті рішень
 - Інше (вказіть) _____
9. Як Ви оцінюєте вплив цього закону / законопроекту на своє життя?
- Переважно позитивний
 - Переважно негативний
 - Нейтральний
 - Поки що важко оцінити
10. Які можливості для Вас особисто створює цей закон / законопроект? (відкрите питання)
11. Які ризики або проблеми він може створити для Вас або інших молодих людей? (відкрите питання)

БЛОК 4. Оцінка доступності та участі

12. Чи було у Вас відчуття, що думку молоді враховували при розробці цього закону / законопроекту?
- Так
 - Частково
 - Ні
 - Не знаю
13. Як, на Вашу думку, можна було б краще залучити молодь до обговорення таких ініціатив? (відкрите питання)
14. Ваші додаткові коментарі або пропозиції щодо вдосконалення цього закону / законопроекту: (відкрите питання)

4.2. Анкета для стейкхолдерів (експертів, НУО, молодіжних рад)

БЛОК 1. Інформація про респондента

1. Назва організації / інституції: _____
2. Тип організації:
 - Державний орган
 - Орган місцевого самоврядування
 - Молодіжна рада
 - Громадська організація
 - Міжнародна організація
 - Інше (вказіть) _____
3. Основна сфера діяльності Вашої організації щодо молоді: _____

БЛОК 2. Оцінка впливу акта на молодь

4. Чи має, на Вашу думку, цей закон / законопроект істотний вплив на молодь?
 - Так
 - Частково
 - Ні
5. Які саме групи молоді найбільше зазнають впливу? (відкрите питання / перелік)
6. Які позитивні наслідки для молоді Ви бачите? (відкрите питання)
7. Які основні ризики / негативні наслідки для молоді Ви вбачаєте? (відкрите питання)
8. Чи створює акт додаткові бар'єри в доступі молоді до послуг або прав?
 - Так (у чому саме?)
 - Ні
9. Які заходи, на Вашу думку, варто передбачити для мінімізації ризиків для молоді? (відкрите питання)
10. Які індикатори доцільно використовувати для моніторингу впливу цього закону на молодь? (відкрите питання)

Додаток 5 ШАБЛОН ДЛЯ ЮРИДИЧНОЇ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА НА МОЛОДЬ

1. Загальні відомості

- 1.1. Найменування нормативно-правового акта / проекту акта.
- 1.2. Суб'єкт законодавчої ініціативи / орган, що видає акт.
- 1.3. Дата та номер (для чинних актів).

2. Мета та предмет регулювання

- 2.1. Стислий опис цілей акта.
- 2.2. Основні сфери суспільних відносин, які регулюються.

3. Відповідність міжнародним зобов'язанням України

- 3.1. Відповідність Конвенції ООН про права дитини (з посиланням на релевантні статті).
- 3.2. Відповідність іншим міжнародним договорам та стандартам у сфері прав молоді.

4. Відповідність засадам державної молодіжної політики

- 4.1. Відповідність Стратегії державної молодіжної політики / іншим програмним документам.

4.2. Врахування принципу недискримінації.

4.3. Врахування принципу участі молоді.

5. Аналіз змісту норм щодо впливу на молодь

5.1. Норми, що безпосередньо стосуються молоді.

5.2. Норми, що опосередковано впливають на молодь.

5.3. Потенційні дискримінаційні положення чи колізії.

5.4. Положення, що можуть створювати правову невизначеність або неоднозначне тлумачення.

6. Висновок за результатами юридичної оцінки

6.1. Загальна оцінка відповідності правам та інтересам молоді.

6.2. Перелік виявлених ризиків.

6.3. Рекомендації щодо змін до тексту акта (за наявності).

ДОДАТОК 6 ШАБЛОН ЗВІТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА НА МОЛОДЬ

1. Загальна інформація

1.1. Найменування нормативно-правового акта / проєкту акта:

1.2. Суб'єкт законодавчої ініціативи / розробник акта:

1.3. Дата підготовки звіту та назва органу, що проводив оцінку:

1.4. Підстава для проведення оцінки, вид оцінки:

- Ex-ante оцінка (до прийняття акта) щодо проєкту акту
- Часткова Ex-ante оцінка / тематична оцінка щодо окремих положень

2. Короткий опис акта та його цілей

2.1. Проблема, яку має вирішити акт:

2.2. Основні положення акта:

2.3. Очікувані результати, зазначені у пояснювальній записці або стратегії впровадження акта:

3. Методологія та процес оцінювання

3.1. Застосовані методи дослідження:

- Аналіз нормативно-правових документів
- Соціологічні опитування
- Фокус-групи
- Глибинні інтерв'ю
- Кабінетні дослідження
- Case-study
- Публічні консультації
- Інше: _____

3.2. Джерела даних:

(офіційна статистика, аналітичні звіти, дані органів влади, молодіжних організацій тощо)

3.3. Список заінтересованих сторін, залучених до оцінки:

4. Скринінг (короткий висновок)

4.1. Чи має акт потенційний вплив на молодь?

- Так

- Частково
- Ні

4.2. Якщо «Так» або «Частково», які групи молоді охоплюються?

5. Юридична оцінка

5.1. Відповідність міжнародним зобов'язанням (Конвенція ООН, Європейська молодіжна політика тощо):

5.2. Виявлені правові колізії або ризики:

5.3. Відповідність державній молодіжній політиці України:

6. Соціальний та економічний вплив на молодь

6.1. Позитивні наслідки акта для молоді:

6.2. Негативні наслідки або ризики:

6.3. Вплив на окремі групи молоді (студенти, молоді жінки, молодь з інвалідністю, ВПО, сільська молодь):

6.4. Вплив на сфери життя:

- Освіта: _____
- Зайнятість: _____
- Соціальні послуги: _____
- Цифрові права: _____
- Житло: _____
- Здоров'я (фізичне/ментальне): _____
- Мобільність: _____

- Участь у демократії: _____

7. Youth Impact Matrix (підсумок)

(сюди вставляється заповнена матриця з Додатку 2)

8. Шкала молодіжної інклюзії (оцінка Y-Inclusion Score)

Сумарний бал: _____ із 18

Рівень інклюзії: Низький Середній Високий

Короткий висновок:

9. Узагальнений аналіз впливу

9.1. Стислий аналіз балансу позитивних та негативних ефектів:

9.2. Незаплановані наслідки:

10. Пропозиції та рекомендації

10.1. Рекомендації щодо змін до проєкту акта:

10.2. Альтернативи державного регулювання (не обов'язково):

10.3. Пропозиції щодо індикаторів моніторингу після ухвалення акта:

11. Висновок

Загальний висновок щодо впливу акта на молодь:

- Підтримати без змін
- Підтримати з правками
- Внести істотні зміни
- Не підтримувати через ризики для молоді

Пояснення:

12. Підписи

Відповідальна особа / група:

ПІБ _____

Організація _____

Дата _____

ДОДАТОК 7 ШАБЛОН ЗВІТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОЛОДІЖНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПОСТЗАКОНОДАВЧОГО КОНТРОЛЮ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАКОН

1.1. Назва Закону:

1.2. Реквізити:

- Номер та дата прийняття: _____
- Дата набрання чинності: _____
- Період дії, що оцінюється: з _____ по _____

1.3. Суб'єкт проведення моніторингу:

1.4. Підстава для проведення моніторингу: Плановий контроль (через 3 роки після прийняття) Позаплановий контроль (у зв'язку з виявленням негативних наслідків) Зміна соціально-економічних умов Інше:

2. МЕТОДОЛОГІЯ

2.1. Використані методи збору даних: Аналіз судової практики та реєстрів Аналіз статистичних даних (Держстат, відомча статистика) Соціологічні опитування молоді (Анкета з Додатку 4) Опитування стейкхолдерів / виконавців закону Публічні консультації / фокус-групи Аналіз підзаконних актів

3. ЧАСТИНА І. ЮРИДИЧНА ОЦІНКА ДІЇ ЗАКОНУ

(Заповнюється відповідно до п. 8.2.1 Методології)

3.1. Стан підзаконної бази:

- Чи всі необхідні підзаконні акти прийнято? Так Ні Частково
 - Чи прийнято їх своєчасно? Так Ні
 - *Коментар (які акти відсутні або суперечать закону):*
-

3.2. Правова узгодженість та колізії:

- Чи виявлено колізії з іншими законами? Так Ні
 - *Опис колізій:*
-

3.3. Судова практика:

- Чи є рішення Конституційного Суду України щодо цього закону? Так Ні
 - Чи наявна судова практика, що свідчить про системні проблеми застосування?
-

3.4. Якість норм:

- Чи виявлено дискримінаційні норми щодо молоді? Так Ні
 - Чи виявлено корупціогенні фактори? Так Ні
 - Чи зафіксовано факти порушення прав молоді при застосуванні закону?
-

4. ЧАСТИНА II. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВПЛИВУ

(Заповнюється відповідно до п. 8.2.2 Методології)

4.1. Достатність закону:

- Чи досягнуто задекларованої мети закону щодо молоді? Повністю Частково Не досягнуто
- Чи відповідає механізм реалізації реальним потребам молоді?

4.2. Виконання та ресурси:

- Чи достатньо фінансових/кадрових ресурсів виділено на реалізацію? Так Ні
- Чи наявна диспропорція у виконанні між містом та селом? Так Ні

4.3. Секторальний аналіз впливу на молодь: (Оцініть вплив за шкалою: + Позитивний, - Негативний, 0 Нейтральний)

Сфера впливу	Оцінка (+/-/0)	Опис фактичних наслідків (навести дані/приклад)
Економічна (робота, доходи, бізнес)		
Соціальна (послуги, інклюзія)		
Освітня (доступність, якість)		
Гендерна (рівність можливостей)		
Безпекова та здоров'я		
Цифрова (права, безпека)		
Мобільність		

4.4. Вплив на перехід до дорослого життя:

- Як закон вплинув на самостійність молоді (перша робота, власне житло)? Спростив шлях до самостійності Ускладнив / подовжив залежність Не вплинув
- Пояснення: _____

4.5. Незаплановані наслідки:

- Чи виникли нові бар'єри або адміністративний тиск?

4.6. Результати збору даних (короткий нарративний звіт, результати опитування, консультацій)

5. ЧАСТИНА III. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

(Заповнюється відповідно до п. 8.3 Методології)

Показник (заповнюється відповідно від цілей Закону)	Прогноз (ex-ante) / Очікування	Фактичний результат (ex-post)	Відхилення / Причина
Витрати бюджету			
Ключові індикатори Закону			

6. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

6.1. Підсумковий висновок: Закон ефективний, змін не потребує. Закон потребує змін (усунення прогалин/колізій). Проблема не в законі, а в практиці застосування (потрібні зміни в роботі органів влади). Закон неефективний / шкідливий, потребує скасування або повного перегляду.

6.2. Рекомендації:

1. Законодавчі зміни: _____
2. Зміни до підзаконних актів: _____
3. Організаційні/адміністративні заходи: _____

Дата: _____ Підпис відповідальної особи: _____

